

A Spring Day in Chania

Μια ανοιξιάτικη μέρα στα Χανιά

Caterina Pizania, PhD

Chania, Crete's magical city, has become a favorite for thousands of tourists. They descend upon the city by sea and air, to a place whose heart has beat for millennia with those of its citizens, conquerors, and pirates alike, all leaving a trace of their passing, giving the city its soul. Most tourists experience little of the true city, though. They spend their time on touristy Halidon Street and its tributaries, or in one of the myriad of bars and coffee shops in the old port. The *other* Chania lies just to the east of the tourist zone, and on my arrival May 9th, that is where I went, in search of the sea, Dionysos, a good place to eat and a shady place to read.

Nearing the Cathedral Square, I heard church bells ringing gloriously as though it was midnight at Easter. Soldiers, sailors, air cadets, and a military band were in parade formation and the melodic voices of church cantors filled the square, commemorating the annual celebration of the end of WWII. When I relayed this information to some of the curious tourists who had gathered with the locals, a woman from New Zealand asked me

Τα Χανιά, η μαγευτική πόλη της Κρήτης καθιερώθηκαν ως ο αγαπημένος προορισμός χιλιάδων τουριστών. Αυτοί καταφθάνουν από θάλασσα και αέρα σε έναν τόπο, η καρδιά του οποίου, εδώ και χιλιετίες, χτυπά μαζί με τις καρδιές των κατοίκων, των κατακτητών, ακόμη και των επιδρομικών του, αφού το πέρασμά τους στη διάρκεια των αιώνων αφήνει το ανεξίτηλο σημάδι του και δίνει στην πόλη τον ξεχωριστό της χαρακτήρα. Παρ' όλα αυτά, οι περισσότεροι τουρίστες ελάχιστα βιώνουν την πραγματική πόλη. Περνούν το χρόνο τους στην τουριστική Οδό Χάληδων και στους γύρω δρόμους ή σε ένα από τα αναρίθμητα μπαρ και τις καφετέριες στο παλιό λιμάνι. Τα «άλλα» Χανιά βρίσκονται στα ανατολικά της τουριστικής ζώνης και μόλις εφτασα στα Χανιά στις 9 Μαΐου, εκεί ακριβώς πήγα ... αναζητώντας λίγη θάλασσα, το Διόνυσσο, ένα καλό μέρος για φαγητό και λίγη ακιία για διάβασμα.

Πλησιάζοντας την πλατεία του Καθεδρικού Ναού, άκουσα τις καμπάνες να ηχούν χαρμόσινα, σαν να ήταν μεσανύκτα Μεγάλου Σαββάτου. Στρατιώτες, ναύτες, αεροπόροι και μια στρατιωτική μπάντα ήταν παρατακταμένοι σε σχηματισμό παρέλασης, ενώ οι μελωδικές φωνές των ψαλτών πλημμύριζαν την πλατεία στα πλαίσια του ετήσιου εορτασμού για το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Όταν εξήγησα

where the New Zealanders would be laying the wreath. She had come all the way from New Zealand because WWII fighters from New Zealand, and their decedents, were to be honored in the festivities this year.

As we were speaking, the band took off at a brisk pace, with the soldiers following. We were first told that the wreath would be laid at the Firkas Fortress (built in 1629), yet were then directed to the Municipal Market only to find out we should go to the Municipal Gardens. With the New Zealander in tow, I started a frantic run through Chania, first to Firkas, then the Market, and finally the Gardens. Just as we made it, the bands and soldiers arrived, along with the bishop, some generals, the politicians, school kids, the Russian Consul, war amputees, everyone, it seems, except the kiwis! We also stopped at the Coffee Shop in the Gardens and had Greek coffee – still prepared on the *hovoli* (the charcoal fire) – now that's a treat!

After we parted ways, I thought I'd try my luck and see if I could make an appointment to visit the Nostos Winery during my stay in Chania. Kostis

τι συνέβαινε σε κάποιους περίεργους τουρίστες, που είχαν εν τω μεταξύ συγκεντρωθεί με τους ντόπιους, μια γυναίκα από τη Νέα Ζηλανδία με ρώτησε πού θα κατέθεταν στεφάνι οι Νεοζηλανδοί. Είχε έρθει από τη Νέα Ζηλανδία, γιατί βετεράνοι που πολέμησαν στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο από τη χώρα της και οι απόγονοί τους επρόκειτο να τιμηθούν στους φετινούς εορτασμούς.

Καθώς μιλούσαμε, η μπάντα ξεκίνησε να παρελαύνει με ζωηρό βηματισμό, με τους στρατιώτες να ακολουθούν. Αρχικά μας είχαν ενημερώσει ότι η κατάθεση στεφάνων θα γινόταν στο Φρούριο του Φιρκά (κτισμένο το 1629), αλλά μετά μας οδήγησαν στη Δημοτική Αγορά και εκεί ανακαλύψαμε ότι έπρεπε να κατευθυνθούμε προς το Δημοτικό Κήπο. Σέρνοντας μαζί μου τη Νεοζηλανδή, ξεκίνησα μια ξέφρενη κούρσα στα Χανιά, πρώτα στο Φρούριο του Φιρκά, μετά στην Αγορά και τέλος στον Κήπο. Μόλις φτάσαμε, ήρθε η μπάντα και οι στρατιώτες μαζί με το μητροπολίτη, ορισμένους στρατηγούς, πολιτικούς, παιδιά, το Ρώσο Πρόξενο, ανάπηρους πολέμου. Όλοι ήταν εκεί... εκτός από τους Νεοζηλανδούς! Κάναμε και μια στάση στο καφενείο του Δημοτικού Κήπου και ήπιαμε ελληνικό καφέ, που ακόμα τον φτιάχνουν στη *χόβολη*. Ήταν απόλαυση!

Όταν χώρισαν οι δρόμοι μας, σκέφτηκα να επιχειρήσω να κλείσω ένα ραντεβού, για να επισκεφθώ το Οινοποιείο Νόστος κατά την παραμονή μου στα Χανιά. Η απάντηση του Κωστή Γαλάνη, του οινολόγου, ήταν: «Γιατί δεν έρχεσαι τώρα;» Σπονδές από κρασί στους θεούς και στους νικητές των μαχών: αυτός είναι ο ιδανικότερος τρόπος εορτασμού του τέλους ενός πολέμου! Γεμάτη ανυπομονησία, σταμάτησα ένα ταξί για να με πάει στο Βατόλακκο, ένα χωριό λίγο έξω από τα Χανιά. Όταν ο οδηγός άκουσε ότι θα μας πήγαινε στο Βατόλακκο, άρχισε να τραγουδά με μαντινάδα, το παραδοσιακό ποιητικό τραγούδι των Κρητικών: «Αλικιανός,

Galanis, the oenologist, answered my query with, "How about now?" Libations to the gods and the victorious fighters, now that's a way to celebrate the end of a war! Full of anticipation I hailed a taxi for Vatulakkos, a village just a stone's throw from Chania. When the driver heard he was to take us to the village of Vatulakkos, he started singing a *mandinada*, a traditional poetic style of singing created by Cretans, that went like this: *"Alkiano, Vatulakkos, Skines and Potellar apo to krio to poli psafoun ke i gaidari."* I knew I was onto Dionysos' footsteps.

I soon discovered that this vineyard creates wines of personality that only the Cretan earth could give us, coupled with the creativity, labor, and commitment of Cretan men of course! Of all their wines, my favorite was the Roussanne. The winery is set behind a thousand-year-old olive tree, and it was there that we tasted wines from the barrel.

Both the owner of the estate, Mr. Theodoros Manoussakis, and the oenologist Mr. Kostis Galanis are from the greater Chania area. Theodoros Manoussakis, a Cretan American, and a successful businessman from the village of Vatulakkos, came to terms a few years ago with his *nostos*, his longing for the homeland, by first establishing a luxury hotel on the island, and later trying his hand at wine production, hence the name.

Kostis Galanis, a chemist and a graduate of oenology from Montpellier in France, drove us all over the estate that covers 10 hectares on the slopes of the White Mountains. The view

Βατόλακκος, Σκινές και Πατελλάρι, από το κρύο το παλὺ ψοφούν και αι γαϊδάροι». Κάτι μου έλεγε ότι ήδη βρισκόμουν στα χνάρια του Διόνυσου.

Σύντομα θα ανακάλυπτα ότι αυτοί οι αμπελώνες δημιουργούν κρασιά με προσωπικότητα, που μόνο η Κρητική γη μπορεί να δώσει, σε συνδυασμό βέβαια με τη δημιουργικότητα, το μόχθο και την αφοσίωση των Κρητικών! Από τα κρασιά τους, το αγαπημένο μου ήταν η ποικιλία Roussanne. Το οινοποιείο βρίσκεται πίσω από μια υπεραιωνόβια ελιά, όπου και δοκίμασα κρασιά από το βαρέλι.

Τόσο ο ιδιοκτήτης του Κτήματος, ο κ. Θεόδωρος Μανουσαάκης, όσο και ο οινολόγος, ο κ. Κωστής Γαλάνης, κατάγονται από την ευρύτερη περιοχή των Χανίων. Πριν μερικά χρόνια ο Θεόδωρος Μανουσαάκης, Αμερικανός κρητικής καταγωγής και επιτυχημένος επιχειρηματίας από το χωριό Βατόλακκος, συμφιλίωθηκε με το νόστο του, τη νοσταλγία του για την πατρίδα, πρώτα δημιουργώντας ένα πολυτελές ξενοδοχείο στο νησί και αργότερα δοκιμάζοντας την τύχη του στην παραγωγή κρασιού, εξού και το όνομα.

Ο Κωστής Γαλάνης, χημικός και πτυχιούχος οινολόγος από το Montpellier της Γαλλίας, μας ξενάγησε στο Κτήμα, που έχει έκταση 10 εκτάρια και βρίσκεται στις πλαγιές των Λευκών Ορέων. Η θέα από τα 600 μέτρα είναι συναρπαστική. Πίσω μας δέσποζαν τα χιονισμένα Λευκά Όρη, μπροστά μας απλωνόταν η πόλη των Χανίων και ο Κόλπος της Σούδας και πιο πέρα το απέραντο γαλάζιο του Αιγαίου. «Όταν η μέρα είναι καθαρή», λέει ο Κωστής, «μπορείς να διακρίνεις στα βόρεια τα Κύθηρα!»

from 600 meters is breathtaking – behind us the snow capped Lefka Oros; in front of us the city of Chania, Souda Bay, and beyond them the Aegean. "On a clear day," said Kostis, "one can see all the way north to Kythira!"

All these celebratory encounters brought on the need for lunch. Off to the city and to a *mageriko* (home cooked meal) highly recommended by Galanis. *The Mageirelion Peinalion* (inspired by *Bob's Peinalion* and *Anergitsa* comic book characters) on Venizelos Avenue at the height of the Koum Kapi neighborhood. A most inviting place with crisp white tablecloths, fresh flowers, and the requisite vitrina with the day's specials. We settled for a salad of *Stamnagathia* (a local green), *Kalitsounia Chaniotika* (Cretan cheese pastries), *Anthotyro* (a soft, mild variety of cheese that's similar to ricotta) and a chicken *Roló* – a veritable feast for the eyes and senses!

Next, a stroll through *Splantzia*, just east of the tourist zone and the Venetian Arsenalia. The narrow cobblestone streets lead to the square with the age-old plane tree, the Venetian Fountain, the Churches of Santo Rocco, *Agios Nikolaos*, *Agioi Anargyroi*, and the H.T. Mosque – Chania at its diachronic best! It is here that one can sense the city's history, remember a past that was not always ideal and that has been negotiated many times over. It is here that I came to read Maro Douka's *Atholke Frehtes* (Innocents and Culprits), a story set in a time haunted by its past. Sipping coffee and looking around, one can see the new faces of the city: Albanians, Poles, Bangladeshis, all sipping coffee and creating the new face of Chania.

How does one finish such a day of wonders? By catching the sunset at the boardwalk in the old port, only to come back to *Splantzia* for a *mezé*, and a local wine at *The Well of the Turk* a local hangout, to re-count the day's blessings while admiring the festive decorations across the street at the *Agia Irene* church. May 9, 2006, Chania – a day on earth as it should be in Heaven.

Όλες αυτές οι ευχάριστες συναντήσεις μας άνοιξαν την όρεξη για φαγητό. Επιστρέψαμε στην πόλη και σε ένα μαγέρικο (στέκι με σπιτικό φαγητό) που μας σύστησε ανεπιφύλακτα ο κ. Γαλανής. Είναι το *Μαγειρείον Πειναλέων* (εμπνευσμένο από τους χαρακτήρες των κόμικς *Πειναλέων και Ανεργίτσα του Μποστ*) στη Λεωφόρο Βενιζέλου, στην αρχή της συνοικίας Κουμ Καπί. Είναι ένα πολύ φιλόξενο μέρος με κατάλευκα τραπεζομάντιλα, φρέσκα λουλούδια και την απαραίτητη βιτρίνα με τις σπεσιαλιτέ της ημέρας. Αρκεστήκαμε σε μια σαλάτα από

Σταμναγκάθια (τοπικό είδος χόρτων), *Καλιτσούνια Χανιώτικα* (κρητικές τυρόπιτες), *Ανθότυρο* (μια μαλακή ποικιλία τυριού που μοιάζει με τη ρικότα) και κοτόπουλο *Ρολό* – πραγματική πανδαισία για τα μάτια και τις αισθήσεις!

Μετά κάναμε μια βόλτα στη *Σπλάντζια*, ανατολικά από την τουριστική ζώνη και τα Ενετικά Νεώρια. Τα στενά καλντερίμια οδηγούν στην πλατεία με τον αιωνόβιο πλατάνο, στο Σιντριβάνι, στους Ναούς του Αγίου Ρόκκου, του Αγίου Νικολάου και των Αγίων Αναργύρων καθώς και στο Τζαμί – ένα σύνολο από ό,τι καλύτερο έχουν να επιδείξουν τα Χανιά διαχρονικά! Εδώ θα μπορέσει κανείς να αισθανθεί την ιστορία της πόλης, να θυμηθεί ένα παρελθόν που δεν ήταν πάντοτε ιδανικό και το οποίο βρέθηκε να διαπραγματεύεται πολλές φορές. Σε αυτό το σημείο ήρθα να διαβάσω το βιβλίο της Μάρως Δούκα, *Αθώοι και Φταίχτες*, μια ιστορία που εκτυλίσσεται σε μια στιγμή που

τη στοιχειώνει το παρελθόν. Πίνοντας καφέ και κοιτάζοντας γύρω, μπορείς να δεις τα νέα πρόσωπα της πόλης: ανθρώπους από την Αλβανία, την Πολωνία, το Μπανγκλαντές, να κάθονται και να πίνουν τον καφέ τους και να δημιουργούν/διαπραγματεύονται το νέο πρόσωπο της πόλης των Χανίων.

Αναρωτιέστε πώς μπορεί να τελειώσει μια τόσο καταπληκτική μέρα; Απολαμβάνοντας το ηλιοβασιλέμα στην προκουμιά στο παλιό λιμάνι και γυρνώντας στη Σπλάντζια για μεζέ και ντόπιο κρασί στο «*Πηγάδι του Τούρκου*» – πρόκειται για ένα τοπικό στέκι, όπου κάθεται και κάνεις τον όμορφο απολογισμό της ημέρας, ενώ παράλληλα θαυμάζεις το γιορτινό στολισμό κατά μήκος του δρόμου της Εκκλησίας της Αγίας Ειρήνης. 9 Μαΐου 2006, Χανιά – μια μέρα στη γη παρμένη από τον Παράδεισο.

Photos supplied by: Caterina Pizaniás

